

prin o lectură continuă, sistematică, **prin dezvoltarea puterii observațiunii, ideile, gândirile încep a se ordona într'un chip logic** și astfel se face că învățarea începe a se schimba în ghicire, în devinațiune.

Cu un cuvânt prin **cultivarea continuă a minții ni se dă puțința a cultiva inima, dezvoltând pornirile spre bine, înfrânând și stăpânind isbucnirile vrăjmașe demnității noastre omenești**. Dar reala acțiune a celor mai multe gimnasilor este prea departe de atingerea acestui scop. **Mulțimea scăderilor de cari suferă gimnasiile noastre este cea mai grozavă baștină a posibilității nobilitării moravurilor**. După scăderile de cari vorbirăm mai sus, vine altă droaie de defecte și adusuri cari toate isviresc din tratarea, din procedura necorespunzătoare a profesorilor de șablon. **Cine nu cunoaște abundența variată a tuturor apucăturilor, mișelilor, batjocurii, persiflării de dos, inventate toate de mintea viuă a tinerilor pe seama profesorilor - nechemăți**. Și cumcă toate aceste inconveniente zădărnicesc mersul instrucțiunii și al educațiunii, cine ar putea tăgădui. **Dar mai sunt o mulțime de inconveniente ce fac ilusorică ținta la care tind școlile secundare**.

Cine n'a auzit de „corepetiție” de „privat” (sc. Stunde?). Sunt institute medii în cari **profesorii** - de felul celor amintiți - **poartă un război indirect cu școlarii din pricina corepetițiilor**. Atâta tribulează și atâtea apucători folosesc acești profesori față cu școlarii lor, până ce aceștia se văd siliți a se adresa la părinții lor, să-i dea la orele private, că la din contră le este sigură căderea, pe lângă toate silințele lor. **Acum și cel mai naiv școlar trebuie să observe** numai decât privilegiul vătămător ce-l au - în realitate - băeții din corepetiție față cu ceilalți în ce privește tratarea profesorului cu ei. **Sunt casuri că profesorul dinadins încurcă lecțiunea** ca să poată constrânge astfel pe elevi a recurge la corepetiția profesorului, împreună - de regulă - cu un honorar mare, câte-odată chiar enorm. Dela sine se înțelege, că în astfel de casuri băeții - fără corepetiții - se simțesc mereu străini în fața profesorului, se descurajează, perd voia de a se îndeletnici cu învățătura și e naturală această regresivitate când elevii trebuie să se convingă dela o vreme, că ei pe lângă toată stăruința lor nu pot obține notele ce le capătă - pe nemeritate colegii lor din corepetiție. Afară de aceste și multe alte defecte cari zădărnicesc sporul în educațiune trebuie să amintim ceva și despre chipul cum obicinuiesc a trata profesorii cu persoana elevilor lor. Pentru a conduce pe băeți la înțelegerea și urmarea celor zise și sfătuite de profesor **se recere o autoritate din care să transpire prietenia, binevoința, încrederea**.

Precum părinții, așa și profesorii, ar trebui să nisuească a face pe băeți, cu aceștia din credere și sinceră atragere cătră dâșii să-i stimeze și asculte învățăturile lor, **iar nu de frica proastă a notelor rele**. **Dar foarte rar găsim acest raport de reciprocă încredere și iubire între profesor și școlari: foarte a rare-ori se face să găsim un profesor care merită a fi cinstit cu numirea de părintele tinerimii încredințate îngrijirilor sale**: un profesor care și afară de activitatea sa - pro-forma - să petreacă după puțință, un moment în mijlocul elevilor săi căutând a sdruncina baștinele străinismului ce există el și dâșii, nisuind a deștepta serioșitatea, a trezi în ei interesul adevărat cătră științe și cultură, a le dovedi mereu pe deosebite căi binevoința sa și ce e mai mult a-i face ca indirect să se convingă dâșii de bunele sale intențiuni și a deștepta - cu un cuvânt - în chipul acesta acel raport natural și absolut de lipsă de educațiune. Din contră. **După pregătirea ce a făcut-o profesorul**, după activitatea sa silită, **elevul se obicinuește a vede în profesorul său un om străin, rău**, care este chemat a-l șicana mereu și în care el nu poate avea nici o încredere tocmai din pricina referințelor predate, străine ce le creează profesorul fără vocațiune între sine și elevii săi. **Să nu ne prindă dară mirarea, că copilul cum a intrat în gimnasiu, așa a eșit**.

Pornirile sălbatice, slăbiciunile firești etc. tot așa izbucnesc din el după „maturitate” ca mai înainte, ba une-ori mai dezvoltate. **Mintea forțată mereu a învăța lecțiile de rost - a „bovisa” - obicinuită a fi mereu jertfită semnelor, literelor moarte, rămâne necultivată, iar în cazul cel mai favorabil, impistrițată cu vr’o câteva rămășițe de cunoștințe fără nici o legătură, fără nici o valoare reală. Eată izvoarele ce ne dau cel mai mare contingent al proletariatului cu carte, al semidoctismului, de care să apere și ferească Dzeu pe toată lumea! **Omul este flexibil dela natură.** La început familia singură, mai târziu împreună cu școala este chemată a pune temelii sănătoase, a da direcții raționale dezvoltării sale intelectuale, morale, dar mai înainte de toate fizice. **Familiarisarea cu operele autorilor buni, observațiunea continuă în viața omenească, judecata dezvoltată prin meditațiuni, gândiri mai ridicate, liniștite și pătrunzătoare,** astfel apoi prin asimilarea și utilizarea adevărurilor întâmpinate în roadele înțelepciunii omenești, precum și în viața practică, **este cu puțință ca omul să se desfacă sau să stâmpere mereu izbucnirile rele, patimile stricătoare, scăderile potrivnice demnității omenești, potrivnice notei sale caracteristice dintre vertebrate, rațiunii sale.** Ei dar, după cum am spus pe rând, viața familiară nedezvoltată la noi, **scopul neajuns în căsătorie: educațiunea, apoi esistența școalelor - cu deosebire secundare - numai pro-forma și așa fără a-și ajunge scopul,** fără a pute forma pe tiner cum ar trebui el format ca să poată devini un membru folositor societății omenești, dar mai sus de toate neamului său, care **ca puține alte neamuri are cea mai pronunțată lipsă de oameni veritabil formați,** după toate aceste, ce putem aștepta oare dela aceia despre a căror educațiune ne-am îngrijit atât de puțin, **ca să nu caracterisăm mai energic această indolență?! Se înțelege dar că tinerii - victimele nepăsării bătrânilor - cu certificatele lor de maturitate nu vor putea face nici o ispravă - sau în cazul cel mai bun, foarte puțină treabă - acolo unde se cultivă științele cu serioșitate, unde nimenea nu-i va sili să stea de studiile lor, afară de îndemnul lor firesc dezvoltat, înțelegem la institutele înalte, la universități și academii. **Aurel.C. Popovici».******

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2023-anul-a-c-popovici-xx-cultivarea-continua-a-mintii-tinerii-victimele-nepasarii-batranilor-izvoarele-ce-ne-dau-cel-mai-mare-contingent-al-semidoctismului-169958.html>

În: *Tribuna*, 14 mai 2023